

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 18. toukokuuta 2021
(OR. en)

8768/21

CULT 33
AUDIO 54
SOC 273

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 7431/21

Asia: Neuvoston päätelmät kulttuuri- ja luovien alojen elpymisestä,
palautumiskyvystä ja kestävydestä

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossaan 17.–18. toukokuuta 2021 hyväksymät päätelmät kulttuuri- ja luovien alojen elpymisestä, palautumiskyvystä ja kestävydestä.

**Neuvoston päätelmät
kulttuuri- ja luovien alojen elpymisestä, palautumiskyvystä ja kestävydestä**

Euroopan unionin neuvosto, joka

PALAUTTAA MIELEEN SEURAAVAA:

1. Eurooppa-neuvoston ylimääräisessä kokouksessa 17.–21. heinäkuuta 2020 hyväksytyissä päätelmissä¹ todetaan, että Covid-19-pandemia edellyttää ennennäkemättömiä ponnisteluja palautumiskyvyn ja muutoksen lisäämiseksi EU:ssa.
2. EU:n kulttuuri-, media- ja audiovisuaalialan ministerit totesivat Kroatian ja Saksan puheenjohtajakausia pidetyissä kolmessa epävirallisessa videoneuvottelussa haluavansa toteuttaa pikaisesti määrätietoisia politiikkatoimia kulttuuri- ja luovien alojen tukemiseksi kriisin aikana ja sen jälkeen.
3. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat covid-19-pandemian alkamisen jälkeen ottaneet käyttöön joukon poikkeuksellisia tukitoimia kulttuuri- ja luovilla aloilla.
4. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on tärkeä tekijä sen varmistamisessa, että ketään ei jätetä jälkeen elpymisprosessissa tai digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä.

¹ EUCO 10/20.

5. Luova Eurooppa -ohjelmasta 2021–2027 muodostettiin poliittinen yhteisymmärrys ja sen budjettia kasvatettiin uudessa monivuotisessa rahoituskehityksessä.
6. Euroopan komissio on hyväksynyt toimintasuunnitelman media- ja audiovisuaalialan elpymisen ja muutoksen tukemiseksi,

ON TIETOINEN SEURAAVASTA:

7. Kulttuurilla on keskeinen rooli eurooppalaisen identiteetin kannalta ja se vaikuttaa merkittäväällä tavalla yhteiskuntiemme elinvoimaisuuteen, osallistavuuteen, demokraattiseen toimintaan ja vaurauteen itseisarvonsa ja huomattavien sosiaalisten ja taloudellisten vaikutustensa ansiosta.
8. Kulttuuri voi toimia ideoiden lähteenä ja keinona luoda uusia ratkaisuja, puuttua syrjintään ja vahvistaa sosiaalisia yhteyksiä, luoda uudenlaista solidaarisuutta, elävöittää tiloja ja vahvistaa kykyämme vastata paremmin nykyisiin ja tuleviin haasteisiin.
9. Kulttuuri- ja luovien alojen tunnustetaan olevan yksi Euroopan talouden keskeisistä ekosysteemeistä, ja niillä on potentiaalia edistää talouskehitystä.
10. Taiteilijoilla, esiintyjillä ja luovan työn tekijöillä on kyky sopeutua nykyisen kriisin tuomiin haasteisiin ja löytää – pääasiassa digitaalisessa ympäristössä – uusia ja innovatiivisia tapoja tarjota sisältöä yleisölleen ja houkutella uutta yleisöä.
11. On olemassa ennennäkemätön tarve rakentaa uudelleen ja edistää kulttuuri- ja luovia ekosysteemejä covid-19-kriisin asettamista haasteista saatuja kokemuksia hyödyntäen,

OTTAA HUOMIOON SEURAAVAA:

12. Kriisi on paljastanut kulttuuri- ja luovien alojen rakenteellisia haasteita, jotka vaativat välittömiä vastauksia ja kauaskantoisia ja kunnianhimoisia toimia, joilla voidaan raivata tietä kohti kulttuuri- ja luovien alojen, erityisesti taiteilijoiden ja alan ammattilaisten parempaa palautumiskykyä ja kestävyyttä.
13. On olennaisen tärkeää vahvistaa kulttuuri- ja luovia aloja ja erityisesti kriisistä eniten kärsineitä aloja puuttamalla niiden haavoittuvuuksiin ja edistämällä yleistä oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa kiinnittäen erityistä huomiota naistaiteilijoiden ja kulttuurialan ammattilaisten tilanteeseen,

KOROSTAA SEURAAVAA:

14. Kulttuuri- ja luovat alat ovat covid-19-kriisin pahiten koeteltujen alojen joukossa ainutlaatuisen ominaisuuksiensa vuoksi – kuten suora yhteys yleisöön – ja koska monet, vaikkakaan eivät kaikki, kulttuuritilat ovat olleet suljettuina ja tapahtumia on peruutettu, mikä on johtanut vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin.
15. Suuri osa kulttuuri- ja luovien alojen työntekijöistä, ja etenkin haavoittuvaisimmassa asemassa olevat, on joutunut erittäin epävarmaan tilanteeseen, joka johtuu usein sosiaaliturvan ja työttömyyden tukimekanismien puutteesta, sillä kulttuurityötä leimaavat monesti epävarmat lyhytaikaiset työsuhteet ja itsenäisten ammatinharjoittajien suuri määrä.
16. Mikro- ja pk-yritykset sekä kulttuurilaitokset ja -organisaatiot (sekä voittoa tavoittelevat että voittoa tavoittelemattomat), jotka muodostavat suurimman osan kulttuuri- ja luovista aloista ja edistävät kulttuurien monimuotoisuutta, tarvitsevat räätälöityjä toimenpiteitä, koska ne ovat alttiita kriisien kielteisille vaikutuksille.

17. Monet taiteilijat, luovan työn tekijät ja kulttuurialan ammattilaiset ovat nopeasti siirtyneet esittelemään työtään ja luovia prosessejaan verkossa, mutta heidän haasteenaan on kestävien tulonlähteiden turvaaminen, samalla kun hyvin suurten verkkoalustojen liikenne ja tulot kasvavat.
18. Kulttuurin saatavuus on osoittautunut erittäin tärkeäksi kansalaisten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan yhteenkuuluvuuden kannalta, mutta terveyteen liittyvät huolenaiheet voivat edelleen rajoittaa sitä.
19. Pandemian torjumiseksi käyttöön otetuilla rajoituksilla on vaikutuksia kulttuurialan ammattilaisten liikkuvuuteen ja kulttuuriteosten levitykseen, mikä asettaa haasteita kulttuurien ja kielten monimuotoisuudelle, vuoropuhelun jatkumiselle, vaihdolle ja rajatylittävälle arvoketjuille.
20. Pandemia on vaikuttanut myös kolmansien maiden kulttuuri- ja luovien alojen kumppaneihin, minkä vuoksi on tärkeää osoittaa solidaarisuutta ja tehdä yhteistyötä EU:n kansainvälisten kulttuurisuhteiden ja ulkoisen toiminnan puitteissa kolmansien maiden toimijoiden pyrkiessä kohti kestävää elpymistä ja kehitystä,

MÄÄRITTÄÄ SEURAAVAT KUUSI PRIORITEETTIA KULTTUURI- JA LUOVIEN ALOJEN ELPYMISEN EDISTÄMISEKSI KOHTI PAREMPAA PALAUTUMISKYKYÄ JA KESTÄVYYTTÄ OTTAEN ASIANMUKAISESTI HUOMIOON TOISSIJAISUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEET, JÄSENVALTIOIDEN TOIMIVALLAN SEKÄ TYÖMARKKINAOSAPUOLTEN ROOLIN JA RIIPPUMATTOMUUDEN:

I TARJOLLA OLEVAN RAHOITUKSEN SAATAVUUDEN PARANTAMINEN

kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota:

21. hyödyntämään elpymis- ja palautumistukivälinettä mahdollistaakseen toipumisen covid-19-pandemian kielteisistä vaikutuksista ja parantaakseen kulttuuri- ja luovien alojen palautumiskykyä tulevien kriisien varalta käsittelemällä kulttuuri- ja luovien alojen rakenteellisia haasteita ja toteuttamalla tarvittaessa asianmukaisia ja tehokkaita tukijärjestelmiä;
22. edistämään synergioita kulttuuri- ja luovien alojen kannalta merkityksellisten EU:n ohjelmien välillä, kuten Luova Eurooppa, Erasmus+, Horisontti Eurooppa, InvestEU, Digitaalinen Eurooppa, koheesiopolitiikan rahastot ja Euroopan unionin elpymisväline;
23. yksinkertaistamaan hakumenettelyjä ja vähentämään rahoitusohjelmien byrokratiaa mahdollisimman paljon;
24. pyrkimään varmistamaan, että ketään ei jätetä jälkeen ja että rahoitusmekanismit vastaavat kulttuurialan itsenäisten ammatinharjoittajien, mikro- ja pk-yritysten sekä laitosten ja organisaatioiden (sekä voittoa tavoittelevien että voittoa tavoittelemattomien) erityistarpeita ja -valmiuksia;

25. jakamaan räätälöityä tietoa kulttuuri- ja luovien alojen käytettävissä olevista rahoitus- ja yhteisrahoitusmahdollisuuksista kulttuuri- ja luovia aloja tukevien jäsenvaltioiden rakenteiden sekä asiaankuuluvien EU:n ohjelmayhteyspisteiden, virastojen tai yhteyshenkilöiden kautta ja vahvistamaan näiden toimijoiden välistä vuoropuhelua sen varmistamiseksi, että kulttuuri- ja luovat alat saavat oikea-aikaista tietoa ja neuvontaa;

pyytää komissiota:

26. perustamaan yhteisen keskitetyn asiointipisteen, jonka kautta voi saada kaikilla EU:n virallisilla kielillä asianmukaista, säännöllisesti päivitettyä, helppotajuista, helposti saatavilla olevaa ja räätälöityä tietoa kulttuuri- ja luovien alojen rahoitusmahdollisuuksista, jotta kaikki kulttuurialan toimijat voivat saada nopeasti tietoa asiaankuuluvista EU:n rahoitusohjelmista;
27. arvioimaan valtioneuvostojen soveltamista kulttuuri- ja luovilla aloilla ottaen huomioon mahdollisen tarpeen mukauttaa sääntöjä;
28. jatkamaan tiivistä yhteistyötä sidosryhmien kanssa tukitoimien ja EU:n rahoitusohjelmien täytäntöönpanossa sen varmistamiseksi, että saatavilla oleva rahoitus vastaa alan tarpeita erityisesti odottamattomissa olosuhteissa;

II KULTTUURI- JA LUOVIER ALOJEN AMMATTILAISTEN PALAUTUMISKYVYN PARANTAMINEN

kehottaa jäsenvaltioita:

29. edistämään asianmukaisissa puitteissa ja tiiviissä vuoropuhelussa kulttuuri- ja luovien alojen kanssa sellaisten oikeudenmukaisten ja kestävien työmarkkinoiden kehittämistä – mukaan lukien kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten sosiaalinen suojelu – joissa huomioidaan näiden alojen erityispiirteet²;
30. edistämään jatkuvaa vuoropuhelua ja vaihtoa kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten kanssa kannustaen heitä ilmoittamaan ongelmista varhaisessa vaiheessa ja jakamaan löydettyjä ratkaisuja;

kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota:

31. edistämään sellaisten uusien liiketoimintamallien jatkokehitystä kulttuuri- ja luovilla aloilla, jotka pystyvät vastaamaan taloudellisiin, digitaalisiin, yhteiskunnallisiin ja ympäristöön liittyviin haasteisiin, esimerkiksi hyödyntämällä datan tarjoamaa potentiaalia;
32. edistämään koulutusmahdollisuuksia, joilla kehitetään yrittäjäyys-, digi-, talous- ja johtamistaitoja, teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä valmiuksia sekä kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten yleistä palautumiskykyä;
33. kannustamaan uusien tapojen ja keinojen tarkastelua taiteilijoiden toimeentulon turvaamiseksi sekä keskustelemaan taiteilijoiden asemasta ja vaihtamaan ajatuksia kulttuuri- ja luovien alojen työoloista Euroopassa taiteilijoiden sekä kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten asemaa ja työoloja käsittelevässä ryhmässä, joka on tarkoitus perustaa avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa;
34. edistämään toimia kulttuuri- ja luovien alojen suojelemiseksi piratismilta entistä paremmin;

² Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019, sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta (*EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1*).

III LIKKUVUUDEN JA YHTEISTYÖN VAHVISTAMINEN

kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota:

35. toteuttamaan asianmukaisia toimia yhteistyön edistämiseksi edelleen, myös kolmansien maiden kanssa, ja taiteilijoiden ja kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi edistämällä vaihtoja, yhteistyötä ja taiteellista vapautta ottaen huomioon henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevat yleiset periaatteet;
36. tutkimaan edelleen ratkaisuja liikkuvuuskysymyksiin, jotta taiteilijoiden ja kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten olisi helpompi selvittää rajatylittävän liikkuvuuden erilaisista hallinnollisista käytännöistä;
37. edistämään taiteenalojen välistä yhteistyötä ja yksinkertaistamaan sitä koskevia sääntöjä tarpeen mukaan;
38. edistämään tarvittavaa joustoa, jotta eurooppalaisia liikkuvuuteen osoitettuja määrärahoja voidaan suunnata uudelleen alan kiireellisimpiin tarpeisiin sillä välin kun matkustusrajoitukset ovat voimassa;

IV DIGITAALISEN JA VIHREÄN SIIRTYMÄN VAUHDITTAMINEN

kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota:

39. kannustamaan kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten osaamisen kehittämistä, jotta heillä on tosiasiallinen pääsy digitaaliseen toimintaympäristöön, jotta he pystyvät hyödyntämään sitä, saamaan siitä etua sekä kilpailemaan siellä ottaen huomioon hyvin suurten verkkoalustojen roolin;
40. hyödyntämään tarkistetun audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin³ ja tekijänoikeusdirektiivin⁴ tarjoamia mahdollisuuksia kulttuuri- ja luovien alojen elpymisen helpottamiseksi;
41. edistämään monialaista yhteistyötä kulttuuri- ja luovien alojen sekä ympäristö- ja teknologia-alojen välillä, edistäen näin innovointia sekä kulttuurin että teollisuuden alalla ja hyödyntäen täysimääräisesti kieliteknologiaa ja digitaalitekniikkaa, esimerkiksi tekoälyä;
42. edistämään tilanteen mukaan kaikkien sukupolvien kulttuurikasvatusta keinona luoda kuluttajille tietoisempi suhtautuminen kulttuurituotannon laajempaan moninaisuuteen;
43. korostamaan kulttuuri- ja luovien alojen tärkeää muutosvoimaa kestävän kehityksen edistäjänä ja tarjoamaan mahdollisuuksien mukaan suotuisat olosuhteet kaikille kulttuurialan toimijoille, jotta ne voivat maksimoida mahdollisuutensa torjua ilmastonmuutosta muun muassa vähentämällä toimintansa ympäristövaikutuksia;

³ Direktiivi 2010/13/EU, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä (EU) 2018/1808.

⁴ Direktiivi (EU) 2019/790.

V TIETÄMYKSEN JA VARAUTUMISEN PARANTAMINEN TULEVIA HAASTEITA VARTEN

kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota:

44. edistämään perusteellista ja syvällistä tietämystä kunkin kulttuuri- ja luovan alan erityistarpeista, ominaispiirteistä ja haavoittuvuuksista kautta koko arvoketjun esimerkiksi tutkimuksen, kartoittamisen ja sidosryhmien, myös paikallisyhteisöjen, kanssa käytävän jatkuvan ja tiiviin vuoropuhelun avulla;
45. helpottamaan tietotaidon, parhaiden käytäntöjen ja informaation jakamista tehokkaimmista tavoista edistää kulttuuri- ja luovien alojen elpymistä (esim. elpymissuunnitelman toimenpiteet) ja keskittymään varautumiseen odottamattomiin ja epävarmoihin ilmiöihin, jotka voivat tulevaisuudessa aiheuttaa häiriöitä näillä aloilla;
46. parantamaan kulttuuriperinnön suojelua painottamalla kestävyyttä ja katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta kulttuuriperinnön hoidon erottamattomana osana;

VI KULTTUURIALAN JA PAIKALLISYHTEISÖJEN HUOMIOIMINEN

kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota:

47. huomioimaan kulttuurialan ja paikallisyhteisöjen tarpeet ja näkemykset ohjauksen lähteenä määriteltäessä kulttuuripolitiikkojen, -strategioiden ja -ohjelmien prioriteetteja ja maksimoimaan näin kulttuurialan toiminnan ja ajatusten sosiaaliset vaikutukset;
48. kannustamaan edelleen kulttuuri- ja luovien alojen ja muiden politiikan alojen (esim. terveys, koulutus, nuoriso, tiede, tutkimus ja innovointi, ympäristö, työllisyys, sosiaaliasiat, matkailu) välisiä kumppanuuksia, jotta päästään nauttimaan kulttuurin hyvinvointi- ja kestävyysyödyistä hyödyntämällä täysimääräisesti olemassa olevia rakenteita ja ohjelmia tilanteen mukaan;

kehottaa jäsenvaltioita:

49. edistämään mahdollisuuksien mukaan kulttuurialan, paikallisyhteisöjen, viranomaisten ja kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten välisiä yhteyksiä tunnustaen kulttuurin ja luovien ekosysteemien vahvasti alhaalta ylöspäin suuntautuvan luonteen;
50. edistämään sosiaalisia kytköksiä kulttuurin avulla, sillä se on arvokas vastaus lähikontaktien välttämisestä ja digitaalisesta vuorovaikutuksesta aiheutuviin seurauksiin;
51. edistämään kulttuuritietoisuutta yhteiskunnissa kannustamalla kaikkien yhteiskuntaryhmien, myös kaikkein syrjäytyneimpien ja heikoimmassa asemassa olevien, aktiivista osallistumista kulttuuritoimintaan ja yhtäläisiä mahdollisuuksia nauttia kulttuurista;
52. kannustamaan kulttuurilaitoksia kehittämään innovatiivisia lähestymistapoja ja menetelmiä erilaisten yleisöjen houkuttelemiseksi;

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA VAIHTAMAAN PARHAITA
KÄYTÄNTÖJÄ JA ARVIOIMAAN NÄITÄ PÄÄTELMIÄ VUOTEEN 2023 MENNESSÄ.

Aiheeseen liittyvät toimintapoliittiset asiakirjat

Eurooppa-neuvosto

Eurooppa-neuvoston päätelmät, annettu 17.–21. heinäkuuta 2020 pidetyssä ylimääräisessä kokouksessa (EUCO 10/20)

Uusi strateginen ohjelma 2019–2024 (hyväksytty Eurooppa-neuvostossa 20. kesäkuuta 2019)

Eurooppa-neuvoston päätelmät, 14. joulukuuta 2017 (EUCO 19/1/17 REV 1)

Ministerijulistukset

Julistus kulttuurista covid-19-kriisin aikana (huhtikuu 2020)

Kulttuuriministerien ja heidän edustajiensa Bukarestin julistus kulttuurin roolista Euroopan tulevaisuuden rakentamisessa (huhtikuu 2019)

Euroopan unionin neuvosto

Neuvoston päätelmät kulttuurialan työsuunnitelman 2019–2022 muuttamisesta (EUVL C 193, 9.6.2020, s. 20)

Neuvoston päätelmät riskinhallinnasta kulttuuriperinnön alalla (EUVL C 186, 5.6.2020, s. 1)

Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma kestävän kehityksen kulttuuriulottuvuudesta (EUVL C 410, 6.12.2019, s. 1)

Neuvoston päätelmät EU:n strategisesta lähestymistavasta kansainvälisiin kulttuurisuhteisiin ja toimintakehyksestä (EUVL C 192, 7.6.2019, s. 6)

Neuvoston päätelmät kulttuurialan työsuunnitelmasta kaudelle 2019–2022 (EUVL C 460, 21.12.2018, s. 12)

Neuvoston päätelmät kulttuurin saatavuuden edistämisestä digitaalisin keinoin painopisteenä yleisösuhteen kehittäminen (EUVL C 425, 12.12.2017, s. 4)

Neuvoston päätelmät kulttuuri- ja luovien alojen vaikutuksesta innovoinnin, talouden kestävyyden ja sosiaalisen osallisuuden lisäämisessä (EUVL C 172, 27.5.2015, s. 13)

Neuvoston päätelmät taiteilijoille ja kulttuurialan ammattilaisille suunnatuista liikkuvuutta koskevista tiedotuspalveluista (EUVL C 175, 15.6.2011, s. 5)

Euroopan komissio

Euroopan media-ala digitaalisella vuosikymmenellä: elpymistä ja muutosta tukeva toimintasuunnitelma (COM(2020) 784 final)

Kaikki irti EU:n innovointipotentiaalista – Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva toimintasuunnitelma EU:n elpymisen ja palautumiskyvyn tueksi (COM (2020) 760 final)

Euroopan h-hetki: korjaamalla ja kehittämällä parempaa seuraavalle sukupolvelle (COM(2020) 456 final)

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (COM(2019) 640 final)

Euroopan uusi kulttuuriohjelma (COM(2018) 267 final)

Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin 17. syyskuuta 2020 antama päätöslauselma Euroopan kulttuurisesta elpymisestä (2020/2708(RSP))

Euroopan parlamentin 7. kesäkuuta 2007 antama päätöslauselma taiteilijoiden sosiaalisesta asemasta (2006/2249(INI))

Mietintö taiteilijoiden asemasta ja merkityksestä Euroopan unionissa, 25. helmikuuta 1999 (A4-0103/99)

Unesco

Kulttuuri kriisissä: toimintapoliittinen opas palautumiskykyiselle kulttuurialalle (2020)

Kulttuuri & taiteilijoiden työolot: taiteilijan asemaa koskevan vuoden 1980 suosituksen täytäntöönpano (2019)

Suositus taiteilijan asemasta (1980)
